

“Tenim un nou gran assentament ramader d'alçada del Neolític”

Aquest juliol el Grup d'Investigació en Arqueologia del Paisatge (GIAP) ha tornat al Pirineu. Després de vuit dies d'excavació a Queralbs (Ripollès), en concret a Coma de Vaca i a la Vall de Núria, en parlem amb **Josep Maria Palet** i Tania Polonio, directors de la campanya juntament amb **Arnau Garcia**, tots tres investigadors de l'ICAC. L'equip l'han completat Paloma Aliende, de la Unitat de Documentació Gràfica de l'ICAC, tres estudiants del Màster en Arqueologia clàssica i tres col·laboradors del GIAP. La intervenció forma part del projecte d'I+D del Ministeri TerAmAr.

Aquesta és l'última campanya a Queralbs.

Sí, la sisena i última gran campanya arqueològica a Coma de Vaca i a la Vall de Núria. Hi vam començar a treballar el 2010, i aquest any hem volgut comprovar i acabar d'estudiar el que vam detectar en la campanya anterior, completar la documentació gràfica i agafar mostres per a la tesi de la Tania (“Geoarqueología y dinámica de paisajes culturales altimontanos: estudio micromorfológico, formas de ocupación y pastoralismo en los Pirineos orientales”).

Arqueològicament, en què heu avançat?

Ens interessava acabar de documentar l'origen de les ocupacions ramaderes al Neolític a Coma de Vaca. Hem treballat en dos jaciments tardoantics i un tercer que sembla un gran assentament ramader del Neolític final. Aquesta ocupació, a 2.400 metres, corrobora el patró d'assentament en espais altimontans ja identificat a la Vall del Madriu (Andorra), i definit en aquest sector a les tesis de l'**Héctor Orengo** i l'**Ana Ejarque**.

Treballs a l'ocupació romana a Coma de Vaca.

Extracció de mostres per a micromorfologia a Aigols Podrits (Coma de Vaca).

El Neolític final, moment clau al Pirineu.

Sí, una fase molt important d'antropització, de desforestació a cotes altes per crear pastures. S'instal·len a 2.500 metres i fan baixar la línia del bosc. És un impacte ramader que comença fa 6.000 anys i viu el moment més àlgid el 2000 aC, és a dir, al Neolític final. Aquest patró de cabanes i comunitats senceres que es desplacen, a la capçalera del Ter, encara no l'havíem documentat.

Treballem a

l'Empordà i al Pirineu per veure com han funcionat les comunitats en clau de conca durant mil·lennis.

Modifiquen el paisatge.

En efecte. Ara és quasi estepari, amb replans abans dels cims del Pirineu axial, però abans era molt divers, amb bosc i prats, i molta aigua, amb estanys, o sigui, amb pesca. És un pas natural del Pirineu (avui hi passa el GR 11). Al Neolític el que buscaven era això: un medi ben comunicat, amb aigua i explotable.

El gran assentament ramader que heu trobat ho demostra?

Sí, perquè sembla que tenim un nou gran assentament ramader d'alçada del Neolític! El vam descobrir en prospecció el 2014 però per datar-lo calia fer excavacions. El material ceràmic recuperat suggereix una cronologia prehistòrica, segurament del neolític o del bronze, però per afinar-ho necessitem les datacions radiocarbòniques, que obtindrem els propers mesos.

Extracció de mostres per a micromorfologia a Aigols
Podrits (Coma de Vaca).

No n'heu fet una excavació en extensió.

No, hem fet una intervenció de diagnòstic per sondeig. En concret, tres cales d'uns 3 m² cada una. A nosaltres no ens interessa tant el detall en extensió de les estructures com el fet de saber si hi ha cabanes, tancats, i com són, si s'han ocupat i s'han reocupat...

Tania, ens parles d'aquestes mostres?

Mostrejo tota la seqüència estratigràfica possible, normalment 70-80 cm, fins que trobem roca mare. N'extrec de dins de les estructures sondejades i, com a novetat metodològica, també de fora de les estructures. Així podrem veure com funciona l'estratigrafia dins i fora de les construccions.

L'equip discutint l'estratègia a Fontalba.

Per força serà ben diferent.

Sí. La sedimentació és diferent, com passaria avui a dintre i a fora d'una casa! Per entendre la dinàmica de l'ocupació anirà molt bé fer aquesta comparació. Tenint els ritmes de sedimentació "natural" podrem avaluar el volum de l'impacte antròpic.

Excavació a Fontalba.

I a la Vall de Núria, quin treball hi heu fet?

Al jaciment de Fontalba ja hi vam excavar el 2013, però les dades eren insuficients i hi hem tornat. Es tracta d'un gran espai dedicat a l'activitat ramadera, amb una cronologia que va del període romà (segle II dC) a l'època altmedieval (segles X-XI). Aquest any ho hem volgut acabar de documentar, i agafar mostres per a l'estudi geoarqueològic de la Tania.

Com lliga la recerca d'aquest any amb la de l'any passat a l'Empordà?

El nostre projecte és treballar a l'Empordà i al Pirineu i veure com han funcionat les comunitats en clau de conca durant mil·lennis. Fins a l'època altmedieval les comunitats de muntanya no es relacionen amb l'Empordà sinó amb altres grups també de muntanya, a escala més local, doncs, que regional.

La transhumància encara no havia començat...

L'activitat ramadera entre la capçalera del Ter i l'Empordà està ben documentada en època medieval i pensem que s'inicia en l'antiguitat tardana. Els dos jaciments tardoantics que hem treballat aquest any a Coma de Vaca ja són això: testimoni dels orígens de la

transhumància.

Text: Carme Badia i Puig